

S. Sayısı : 184

Erzurum Milletvekili Said Başak'ın, Artırma, Eksiltme ve İhale Kanununun 60 ncı maddesinin değiştirilmesi hakkında kanun teklifi ve Maliye ve Bütçe Komisyonları raporları (2/180)

19. II. 1951

T. B. M. Meclisi Yüksek Başkanlığına

2490 sayılı Artırma ve Eksiltme ve İhale Kanununun 60 ncı maddesine fıkra eklenmesi hakkındaki kanun teklifini gerekçesiyle birlikte sunuyorum.
Gereken işlemin yapılmasını saygılarımla rica ederim.

Erzurum Milletvekili
Said Başak

GEREKÇE

Hükümet namına yapılacak artırma ve eksiltmelerin icrası şeklini tesbit eden 2490 sayılı ve 2 Haziran 1934 tarihli Artırma, Eksiltme ve İhale Kanununun 60 ncı maddesinde bankaların verecekleri teminat mektuplarının yekûnunu, yatırılmış sermayenin % 50 siyle tahdit etmiş ve fakat bu haddin % 75 e iblâğ edilebilmesi için de Vekiller Heyetine yetki vermiş bulunmaktadır.

Halbuki bankaların yatırılmış sermayelerinin ekseriya birkaç mislini tecavüz etmekte olan ihtiyat akçeleri de daima genel kurulları kararıyla veya hususi kanunlarında yazılı hükümler dairesinde sermayeye kalp ve ilâve edilmeleri evsafını haiz birer hakiki varlık olduklarından ve esasen bu ihtiyat akçelerini bankalarda mevcut mevduat veya alacak olarak telâkki etmek mülâhazası da vârit olmadığından bunları, verilecek teminat mektupları yekûnunun müstenit bulunduğu unsur haricinde tutmak doğru olamaz.

İhtiyat akçelerinin muhtemel ve müstakbel zarar karşılıkları olduğu mülâhazası ileri sürülebilirse de böyle bir zararın tahaddüsünde ihtiyat akçelerinden o zararı karşılayacak miktar tenezzül edeceğinden tabiatıyla ve otomatik olarak bankaların verecekleri teminat mektupları hadleri de o nispette azalmış olacaktır.

Esasen bu düşünce dolayısıyla olacak ki, Hükümet 1934 tarihli, 2490 sayılı Kanun tasarısını B. M. Meclisine sunduğu vakit, tasarının 60 ncı maddesinde «bankaların verecekleri teminat mektupları yatırılmış sermayeleriyle ihtiyat akçeleri yekûnunun % 60 ını geçemez» diye bir hüküm koymuştu.

Neticce itibarıyla bugünkü Devlet ihalelerinin kıymeti ile Artırma ve Eksiltme ve İhale Kanununun meriyete girdiği zamandaki Devlet ihaleleri kıymeti arasında çok yüksek bir fark bulunduğundan, gerek bu yönden, gerekse yukarıda yazılı sebeplerden ötürü, ilişik olarak sunduğum kanun teklifimde belirttiğim veçhile bankalarca verilecek, teminat mektuplarının yekûnunda sermaye ile mevcut ihtiyat akçeleri yekûnunun esas tutulmasını ve maddenin metnine (yatırılmış sermayeleriyle mevcut ihtiyat akçeleri yekûnu) şeklinde iki fıkra ilâvesi memleketin bugünkü iktisadi ve mali ihtiyacına daha uygun olacaktır.

Nitekim 1 Haziran 1936 tarih ve 2999 sayılı Bankalar Kanunu 18 ve 19 ncü maddelerinde şubhe açmak, mevduat kabul eylemek ve kredi hadlerini tesbit eylemek hususunda tediye edilmiş sermaye ve bunun bir cüz'ü olarak ihtiyat akçelerinin de nazara almış olduğuna göre aynı hükümün 2490 sayılı Kanuna da ilâvesi yerinde olacaktır.

Maliye Komisyonu raporu

T. B. M. M.
Maliye Komisyonu
Esas No. 2/180
Karar No. 41

11 . IV . 1951

Yüksek Başkanlığa

Erzurum Milletvekili Said Başak'ın, Artırma ve Eksiltme ve İhale Kanununun 60 nci maddesinin değiştirilmesi hakkındaki kanun teklifi, teklif sahibi ve Maliye Bakanlığı temsilcisi hazır buldukları halde incelendi.

Teklif sahibi, ihtiyat akçelerine ödenmiş sermayeye kalp ve ilâvesi mümkün özvarlıklar olduğunu ve Devlet ihaleleri kıymetinin bugün, tadili istenen maddenin sevk edildiği zamana nazaran çok yüksek bulunduğunu beyan ederek, ihtiyat akçelerinin teminat mektubu karşılığına ilâvesinin yerinde olacağını ifade etti. Maliye Bakanlığı temsilcisi, Bakanlığın teklife muhalefeti bulunmadığını beyan etti.

Komisyonca yapılan müzakere sonunda:

1. Gerek Devlet hizmetlerinde hâsıl olan tabii genişleme ve gerekse para kıymetindeki tahavvül dolayısıyla bugün Devletçe yapılan ihale değerlerinin, 2490 sayılı Kanunun kabul edildiği 1934 yılına nazaran çok yüksek olduğu;
2. İhtiyat akçelerinin bankalarda ödenmiş

sermayeyi aşan ve sermaye kalbi kabil öz kaynaklar olması hasebiyle, teminat mektuplarına karşılık gösterilmelerinde iktisadi bir mahzur bulunmadığı;

Neticesine varılarak teklifin esası ittifakla kabul edilmiş ve maddelerin müzakeresine geçilerek, birinci maddede bâzi değişiklikler yapılmıştır.

Teklifin tümü ittifakla kabul edilmiştir.

Havalesi gereğince Bütçe Komisyonuna tevdi buyurulmak üzere Yüksek Başkanlığa sunulur.

Mal. Ko. Baş.	Sözcü	Kâtip
Rize	Giresun	Zonguldak
İ. Akçal	H. Erkmén	F. Açıkşöz
Malatya	Mardin	Siird
E. Doğan	A. Kalav	M. D. Süialp
Sivas	Trabzon	Yozgad
Ş. Ecevit	Tevfik Koral	F. Nizamoğlu
Konya		Zonguldak
U. Nazif Yiğiter		R. Sivişoğlu

Bütçe Komisyonu raporu

T. B. M. M.
Bütçe Komisyonu
Esas No. 2/180
Karar No. 94

29 . V . 1951

Yüksek Başkanlığa

Erzurum Milletvekili Said Başak'ın, Artırma, Eksiltme ve İhale Kanununun 60 nci maddesinin değiştirilmesi hakkındaki Kanun teklifi Maliye Komisyonu raporiyle birlikte komisyonumuza havale buyurulmuş olmakla teklif sahibi ve Maliye Bakanlığı temsilcisi hazır olduğu halde incelenip görüşüldü.

Sözü geçen 60 nci maddenin bugünkü şekline göre bankaların verecekleri teminat mektupları, yatırılmış sermayelerinin yüzde ellisi

ile tahdit edilmiş ve bu haddin yüzde yetmiş beşe çıkarılması hususunda Bakanlar Kuruluna salâhiyet verilmiştir. Bu maddenin Hüümet tasarısındaki şeklinde sermayeden başka «İhtiyat akçesi» kaydının mevcut bulunduğu fakat o zamanki Bütçe Komisyonu, maddenin müzakeresi sırasında «İhtiyat akçesi» kaydını maddeden çıkarmış ve buna mukabil % 50 nispetini % 75 e çıkarılması hususunda Hükümet'e salâhiyet vermiş ve raporunda sebebi izah

edilmiyerek yalnız «doğru görülmemiştir» kay-
diyle iktifa etmiştir.

Teklif sahibi; vaktiyle Hükümet teklifinde
mevcut olup da Bütçe Komisyonunda maddeden
çıkarılan «ihtiyat akçesi» kaydının maddeye
eklenmesini ve mucip sebep olarak da, ihtiyat
akçelerinin Genel Kurul kararıyla veya hususi
kanunlarında yazılı hükümler dairesinde mü-
essesenin sermayeye kalbedilebileceği öz kaynakla-
rından madut bulunduğu ve diğer taraftan
2999 sayılı Bankalar Kanununun ihtiyat akçe-
lerinin de sermaye meyanında mütalâa edildi-
ğini ileri sürmektedir.

Maliye Komisyonu ise;

a) Devlet hizmetlerinde hâsıl olan tabii
genişleme ve para kıymetindeki tahavvül dola-
yısıyla Devletçe yapılan ihale değerinin 2490
sayılı Kanunun kabul edildiği 1934 yılına naza-
ran çok yüksek olduğu,

b) İhtiyat akçelerinin, bankalarda öden-
miş sermayeyi aşan ve sermayeye kalbi kabil
öz kaynaklar olması hasebiyle, teminat mek-
tuplarına karşılık gösterilmelerinde iktisadi bir
mahzur bulunmadığı neticesine vararak teklifi
kabul etmiştir.

Komisyonumuzca yapılan görüşmeler sonun-
da, gerek teklif sahibinin ileri sürdüğü mucip

sebepler ve gerek Maliye Komisyonunun mütalâ-
lâası yerinde görülerek mezkûr komisyonun de-
ğiştirilmesi veçhile teklifin kabulüne ekseriyetle
karar verilmiştir.

Kamutayın onayına arz edilmek üzere Yük-
sek Başkanlığa sunulur.

Başkan İstanbul <i>E. Adakan</i>	Başkan V. Burdur <i>F. Çelikbaş</i>	Sözcü Çanakkale <i>E. Kalafat</i>
Kâtip Burdur <i>H. Şaman</i>	Aydın <i>E. Menderes</i>	Balıkesir <i>E. Budakoğlu</i>
Erzincan <i>N. Pekcan</i>	Giresun <i>M. Şener</i>	İstanbul <i>A. H. Başar</i>
Kastamonu <i>H. Türe</i>	Kırklareli <i>Ş. Bakay</i>	Konya <i>R. Bırand</i>
Konya Muhalifim <i>M. A. Ülgen</i>	Malatya <i>M. S. Eti</i>	Marşin <i>Dr. K. Fırnkoğlu</i>
Ordu <i>R. Aksoy</i>	Rize <i>O. Kavrakoğlu</i>	Seyhan <i>Dr. S. Barı</i>
Tokad <i>S. Atanç</i>	Trabzon <i>C. R. Eyüboğlu</i>	Trabzon <i>S. F. Kalaycıoğlu</i>
	Urfa Muhalifim <i>Dr. F. Ergin</i>	

ERZURUM MİLLETVEKİLİ SAİD BAŞAK'
İN TEKLİFİ

MADDE 1. — 2490 sayılı Artırma ve Eksiltme ve İhale Kanununun 60 nci maddesi şu şekilde değiştirilmiştir:

Madde 60. — Bankaların verecekleri teminat mektupları yekûnu yatırılmış sermayeleri ile mevcut ihtiyat akçeleri yekûnunun % 50 sini geçmez. Bu nispet her banka için ayrı ayrı olarak **Vekiller Heyeti** kararıyla sermayeleriyle mevcut ihtiyaç akçeleri yekûnunun % 75 ine çıkarılabilir. Bu haddi geçiren bankaların verecekleri teminat mektupları Devlet dairelerince üç sene müddetle kabul edilmez. Her teminat mektubunda daha evvel verilen teminat mektuplarının yekûnu gösterilmek mecburidir.

Maliye Vekâletince tâyin edilmiş olan yabancı bankalardan aldıkları teminat mektupları üzerine mektup veren Millî bankaların bu suretle verdikleri mektuplar muhteviyatı birinci fıkradaki nispete dâhil değildir.

MADDE 2. — Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3. — Bu kanunu Bakanlar Kurulu yürütür.

MALİYE KOMİSYONUNUN DEĞİŞTİRİŞİ

2490 sayılı Artırma ve Eksiltme ve İhale Kanununun 60 ncı maddesinin değiştirilmesine dair Kanun

MADDE 1. — 2490 sayılı Artırma ve Eksiltme ve İhale Kanununun, 60 ncı maddesi aşağıda yazılı şekilde değiştirilmiştir.:

Bankaların verecekleri teminat mektupları yekûnu yatırılmış sermayeleriyle mevcut ihtiyat akçeleri yekûnunun % 50 sini geçmez. Bu nispet her banka için ayrı ayrı olarak Bakanlar Kurulu kararıyla yatırılmış sermayeleri ve mevcut ihtiyat akçeleri yekûnunun % 75 ne çıkarılabilir. Bu haddi geçiren bankaların verecekleri teminat mektupları Devlet dairelerince üç sene müddetle kabul edilmez. Her teminat mektubunda daha evvel verilen teminat miktarlarının yekûnu gösterilmek mecburidir.

Maliye Bakanlığınca tâyin edilmiş olan yabancı bankalardan aldıkları teminat mektupları üzerine mektup veren millî bankaların bu suretle verdikleri mektuplar muhteviyatı birinci fıkradaki nispete dâhil değildir.

MADDE 2. — Teklif sahibinin ikinci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 3. — Teklif sahibinin üçüncü maddesi aynen kabul edilmiştir.